

Јегор Гајдар је био један од аутора руског модела "шок" економских реформи, чиме је стекао уважавање либерално оријентисаних суграђана и жестоку одбојност осталих сународњака, који су на њега сваљивали одговорност за хиперинфлацију, обезвређење штедне совјетског периода, пад индустријске производње и социјално раслојавање.

У оценама делатности Гајдара као реформатора, често се као резултати истичу следећи: за једну годину рада Гајдар и његова екипа ликвидирали су у Русији планско-дистрибутивни систем и откочили механизме тржишта, спровели су либерализацију цена, отпочели приватизацију, ликвидирали дефицит и редове, увели конвертибилност рубље и слободу спољне трговине. Гајдар и његове присталице су тврдили да је само захваљујући њиховим енергичним мерама земља спасена од глади, хладноће, прекида транспорта и потпуног разарања привредних веза у критичној ситуацији у зиму 1991-1992 године.

Истовремено, реформе Гајдара праћене су хиперинфлацијом, губитком штедне, падом производње, посебно војне и производње неконкурентне на светском тржишту, снижавањем животног стандарда многих грађана и растом диференцијације доходака. У периоду «либерално-демократских реформи», од 1991. до 1998. године, БДП Русије смањен је за 43%, индустријска производња опала је за 56%. Наталитет становништва у Русији у целини опао је са 14,1 промила на 8,9 промила, смртност је порасла са 9,2 промила на 14,7 промила. На тај начин, у земљи је сваке године рађано око 800 хиљада људи мање и умирало око 800 хиљада људи више, него што је било до доласка на власт «либералних демократа». Средње трајање живота у том истом периоду смањило се за 5 година, тако да је као резултат земља изгубила људско «животно време», еквивалентно 11 милиона људских живота.

И позитивне, и негативне стране прелаза на тржиште једнозначно су повезиване у друштвеној свести с именом Јегора Гајдара, при чему су негативне у очима већине становништва превагнулe. Сам он испочетка је предвидео такав развој догађаја и називао је себе и своје другове "екипа камиказе".

У једном од недавних интервјуа пријатељ и политички саборац Ј. Гајдара Борис Њемцов (у 1998 г. он је заузимао положај првог вице-премијера) рекао је да су спекулације у вези тога да за све промашаје тржишних реформи мора доживотно да одговара управо Ј.

Гајдар, доволно стабилне и су се претвориле, можда, чак у фобије. При томе Б. Њемцов је напоменуо да су се злогласне заложне аукције и приватизација у РФ, названа антинародном и спроведена у корист олигарха, дешавале за време премијерства не Ј. Гајдара већ В. Черномирдина.

Гајдара су критиковали леви за приватизацију и либерализацију цена, десни су га, пак, грдили за половичност и недоследност његових реформи. Сам Гајдар филозофски се односио ка својој непопуларности у становништву и био је уверен што ће историја све поставити на своја места.

Гајдар је био убеђени присталица деснолибералног економског модела, повезаног с именима Милтона Фридмана и Фридриха Хајека. У једном од последњих интервјуа Руској служби Би-Би-Си, у марту ове године, он је убеђено изјавио да ће "капитализам преживети још једну сахрану".

Реакције

Владимир Путин: «Смрт Јегора Тимуровича Гајдара тежак је губитак за Русију, за све нас. Отишао је прави грађанин и патриота, човек снажан духом, талентовани научник, писац и практичар.»

Председник Украјине Виктор Јушченко: «Отишао је из живота истакнути човек, политичар и државни делатник уважен у целом свету. Сећамо га се као истакнутог економисту-реформатора и демократског лидера, који је у најодговорнијем тренутку одиграо одлучујућу улогу у судбини нове Русије.»

Дмитриј Медведев: «Отишао је из живота истакнути научник-економист, државни делатник, с чијим именом су повезани одлучни кораци у формирању основа слободног тржишта и прелазу наше земље на принципијелно нови пут развоја. Јегор Тимурович Гајдар био је храбар, поштен и одлучан човек. И у периоду кардиналних промена преузео је одговорност за непопуларне, али нужне мере. Он је увек чврсто следио своја убеђења, што је изазивало поштовање његових истомишљеника и опонената. Сећање о Јегору Гајдару заувек ће

остати у нашим срцима.»

Председник Руског савеза индустријалаца и предузетника (РСПП) Александар Шохин: «Мене с њим повезују дуге године заједничког рада у најразличитијим сферама – науци, политици. И сваки корак на том путу формирао је у мом сећању потпуни лик Јегора као доброг и предусретљивог човека, висококвалификованог специјалисте и научника, стално удубљеног у стваралаштво, политичара који преокренуо представе о животу у нашој земљи. Таквим ћу га памтити заувек.»

Лидер комуниста Геннадј Зјуганов категорички је одбио да коментарише смрт Гајдара. О мртвима или добро, или никако.

По резултатима социолошких испитивања, само 17% руских грађана оцењује рад «владе реформи» Гајдара позитивно, а чак 58% испитаних доживљава их негативно.

Биографија

Познати руски економиста и политичар Јегор Гајдар, својевремено вршилац дужности премијера РФ, кога сматрају једним од идеолога и руководиоца [радикалних тржишних економских реформи с почетка деведесетих](#) у Русији, названих такође «шок терапија», преминуо је 16. децембра. У годинама 1991–1994. заузимао је високе положаје у [влади Русије](#) (између осталог био је вршилац дужности председника владе). Депутат [Државне думе](#) првог (1993–1995) и трећег (1999–2003) сазива. Директор [Института економики переходного периода \(ИЭПП\)](#)

Смрт је наступила рано изјутра у среду. Узрок је био откачени тромб, саопштавају информационе агенције с позивом на изворе у медицинским круговима.

Јегор Тимурович Гајдар је рођен у Москви у познатој породици. Оба његова деда – Аркадиј Гајдар и Павел Бажов познати су писци. Његов отац, [Тимур Гајдар](#), страни је војни дописник новина «

[Правда](#)
», контраадмирал.

У 1978. години Гајдар је с одличним успехом завршио економски факултет Московског државног универзитета Ломоносов, у новембру 1980. завршио је аспирантуру МГУ, после чега је одбранио кандидатску дисертацију, посвећену естимативним показатељима у систему привредног рачуна предузећа, и постао [кандидат економских наук](#) а (еквивалент нашем некадашњем степену магистар наука).

У 1990. години постао је [доктор економских наук](#) а. Тема дисертације «Економске реформе и хијерархијске структуре».

У 1980. години ступио је у КПСС и био члан партије до њеног распуштања у августу 1991. године. До распада СССР Јегор Гајдар је направио партијску каријеру радећи на високим положајима у новинама Правда и у часопису ЦК КПСС Комунист. Био је:

[1983 – 1985](#) : експерт Државне комисије за могућности привредних реформи;

[1986 – 1987](#) : старији научни сарадник, затим водећи научни сарадник [Института економике и прогнозирања научно-техничког прогреса АН СССР](#)

;

1987– [1990](#) : редактор, руководилац одељења економске политике у часопису [ЦК КПСС «Комунист»](#).

У 1990. руководи одељењем економике новина «[Правда](#)», предводи [Институт економске политике Академије народне привреде и АН СССР](#)

.

1990–[1991](#) – директор Института економске политике Академије народне привреде СССР којег је сам створио.

Од 1991-1994. године, заузимао је високе положаје у влади Русије (између осталог и вршиоца дужности председника владе).

Од [6. новембра](#) 1991. до [2. марта 1992. године](#), био је [заменик Председника Владе РСФСР](#) за питања економске политике.

Од [11. новембра](#) 1991. до [19. фебруара](#) 1992. године био је министар економије и финансија РСФСР.

Од 19. фебруара 1992. до [2. априла](#) 1992. године – министар финансија Руске Федерације.

Од [2. марта](#) 1992. до [15 децембра](#) 1992. године – први заменик Председника Владе Руске Федерације.

Од [15. јуна](#) до 15. децембра 1992. – вршилац дужности Председника Владе Руске Федерације.

Јегор Гајдар је био постављен у Владу РСФСР у новембру [1991. године](#). Учествовао је у преговорима у Беловешкој пушчи трију совезних република – РСФСР, УССР и БССР – о изласку из састава СССР и стварању [ЗНД](#).

Гајдар је био један од кључних учесника реформи које су измениле економски систем у Русији. Конкретно, под руководством Гајдара била је остварена либерализација малопродајних цена и започет процес приватизације. Либерализација цена довела је до експлозије инфлације и до пропасти штедње Становништва у Сбербанци. С друге стране, увођење слободног образовања цена откочило је тржишне механизме у руској економији.

Од [18. септембра 1993. године](#) Гајдар је први заменик Председника Савета Министара – Владе Руске Федерације. Од 25. децембра 1993. до [20. јануара 1994. године](#) први заменик председника Владе Руске Федерације.

Од [22. септембра 1993.](#) до 20. јануара 1994. године – вршилац дужности министра економије Руске Федерације.

Депутат Државне думе првог (1993–1995 године) и трећег (1999–2003 године) сазива.

У децембру 1998. године руски либерал-демократи ујединили су се у друштвени блок Правое дело, у чије руководство су ушли, поред Гајдара, Анатолиј Чубајс, [Борис Њемцов](#), Борис Фјодоров и Ирина Хакамада. Касније су Сергеј Кириенко, Њемцов и Хакамада објавили стварање изборног блока "Союз правых сил" (СПС, Савез десних снага).

У 1999. години Гајдар је постао депутат Државне думе трећег сазива испред СПС. У 2001. години ушао је у састав њених копредседника. После пораза СПС на изборима у децембру 2003. године Гајдар је напустио руководство партијом и у новом саставу президијума политичког савета СПС, изабран у фебруару 2004. године, већ га није било.

Од децембра 1993. до децембра 1995. године – депутат Државне думе, од јануара 1994. године – председник депутатске фракције « [Выбор России](#) » (Избор Русије).

Јегор Тимурович Гајдар – политичар и реформатор

Пише: Рајко Буквић
петак, 18 децембар 2009 13:15

У 1994–2001 годинама – председник партије « [Демократический выбор России](#) » (Демократски избор Русије).

Од децембра 1999. до децембра 2003. године – депутат Државне думе испред блока « [Союз правых сил](#) ».

У 2001. ушао је међу осниваче часописа Вестник Европы (XXI век). Постао је члан редакцијског колегијума тог часописа.

Током 1992/1993. и од 1994-2009. био је директор Института економије прелазног периода.

Гајдар је био:

- Почасни професор [Калифорнијског универзитета](#) ,
- Члан редакцијског колегијума часописа "Экономическая политика" (Москва).
- Члан Савета за Сарадњу у Балтичком региону за време Премијера Шведске.
- Извршни Вице-председник Међународног Демократског Савеза (Конзервативна Интернационала).
- Члан консултативног савета часописа « [Acta Oeconomica](#) » (Мађарска);

- Члан консултативног комитета « [Arrabida Meetings](#) » (Португал).

- Члан Старатељског савета Међународне групе за спречавање криза «Крайсис Груп».

Владао је [енглеским](#) , [шпанским](#) и [српско-хрватским](#) језицима.

Био је ожењен ћерком Аркадија Стругацког (други брак). Јегор Гајдар има два сина, посинка и ћерку из првог брака Марију.

У 2008. години Јегор Гајдар [доспео](#) у избор 100 најбољих умова човечанства, који је сачинио познати часопис Foreign Policy.

Библиографија

Совјетски период

1. Гајдар Е. Т. *Оценочные показатели в механизме хозяйственного расчёта производственных объединений (предприятий)* . Автореферат диссертации на соискание ученой степени к.э.н. МГУ 1980.

2. Гајдар Е. Т., Кошкин В. И., Ковалев Ф. С. *Оценочные показатели в системе хозрасчёта предприятий* . М.: Экономика, 1980.

3. Гајдар Е. Т., Кошкин В. И. *Хозрасчёт и развитие хозяйственной самостоятельности предприятий* . М.: Экономика, 1984.

4. Мильнер Б. З., Шаталин С. С., Гајдар Е. Т. и др. *Организација управленија: Проблеми перестройки*. Под ред. Гвишиани Д. М., Мильнера Б. З. М.: Экономика, 1987.

5. Е. Т. Гајдар, [С. С. Шаталин](#) *Экономическая реформа: причины, направления, проблемы*. Экономика. М.: [1989](#).

6. Гајдар Е. Т. *Экономические реформы и иерархические структуры*. Отв.ред. Шаталин С. С, АН СССР. Институт экономики и прогнозирования научно-технического прогресса. М.: Наука. 1990.

7. Гајдар Е. Т. (ред.) *Советская экономика весной 1991 г. Тенденции и перспективы*. Гл. 1. Гајдар Е. Т. Основные экономические процессы весны 1991 г. М.: Институт экономической политики, 1991.

8. Гајдар Е. Т. (редактор) *Советская экономика летом 1991 г. Тенденции и перспективы*. Раздел 1. Ясин Е. Г., Гајдар Е. Т. Основные экономические процессы лета 1991. М.: Институт экономической политики, 1991.

Постсовјетски период

9. Гајдар Е.Т. *Беседы с избирателями*. Евразия, М, 1995.

10. Гајдар Е.Т. [Государство и эволюция](#). Евразия, М, 1995.

11. Гајдар Е.Т. *Записки из зала*, Евразия, М., 1995.

12. Гајдар Е. Т. *Дни поражений и побед*, Вагриус, М, 1996.

13. Гајдар Е. Т. *Государство и эволюция*, 2-е изд., Норма, С-Пб, 1997.
14. Гајдар Е.Т. *Аномалии экономического роста*, Евразия, М, 1997.
15. Gaidar Yegor. *Days of Defeat and Victory*. University of Washington Press. Seattle and London. 1999.
16. Гајдар Е.Т. [Наследие социалистической экономики: макро- и микроэкономические последствия мягких бюджетных ограничений](#), Научные труды № 13Р. Институт экономики переходного периода, М, 1999.
17. Gaidar Yegor, Harold James, Alan Rirman, Carlo Scarpa, Robert Skidelsky. *Financial Crises*. SMF Centre for Collectivist Studies. 2000.
18. Гајдар Е.Т. (гл. ред.) [Экономика переходного периода. Очерки экономической политики посткоммунистической России. 1998–2002](#), ИЭПП, М, 2003.
19. Гајдар Е.Т. (гл. ред.) [Экономика переходного периода. Сборник избранных работ. 1999–2002](#), ИЭПП, М, 2003.
20. Гајдар Е. Т. *Долгое время. Россия в мире: очерки экономической истории*, Москва, Дело, 2005.
21. Гајдар Е. Т. *Гибель империи. Уроки для современной России*, Москва, «Российская политическая энциклопедия», 2006.

22. Гајдар Е. Т. *Власть и собственность*, Норма, С-Пб, 2009.

23. Гајдар Е. Т. (гл. ред.) *Российская экономика. Тенденции и перспективы*, ежегодная публикация Института экономики переходного периода, М, с 1993. г.

Чланци

24. Гајдар Е.Т. [Новые задачи: выбор за нами](#) , *Вопросы экономики*. Т 9, 1994.

25. Гајдар Е.Т. New tasks *Problems of econ. transition*, Armonk (N.Y.), 1995. Vol.38. N 2.

26. Гајдар Е.Т. [Посткоммунистические экономические реформы: прошло пять лет](#) *Вопросы экономики*
, 1995, № 12.

27. Гајдар Е.Т. [Аномалии экономического роста](#) , *Вопросы экономики*. 1996, №. 12.

28. Гајдар Е.Т. Либеральные реформы: неизбежность и неотложность, *Открытая политика*
1997. - № 2-3. . Март

29. Гајдар Е.Т. Дядиногo кармана не существует, *Новое время*, 1997, № 12.

30. Гајдар Е.Т. [“Детские болезни” постсоциализма: \(К вопросу о природе бюджетных кризисов этапа финансовой стабилизации\)](#) , *Вопросы экономики*, 1997, № 4.

31. Гајдар Е.Т. Приглашение в ...тупик, *Открытая политика*, Апрель 1997, № 4(19).
32. Гајдар Е.Т. Сто дней нового правительства *Открытая политика*, Июль-август 1997, № 7-8 (22).
33. Гајдар Е.Т. И все-таки «Яблоко» хочет взять много и поделить, *Открытая политика*, Сентябрь 1997, № 9 (23).
34. Гајдар Е.Т. Маска, я тебя знаю, *Открытая политика*, Сентябрь 1997, № 9 (23).
35. Гајдар Е.Т. Самая опасная политика – «никакая», *Новое время*, Декабрь 1997, № 49.
36. Гајдар Е.Т. О пределах государственной нагрузки на экономику, *Открытая политика*, Январь 1998, № 1.
37. Гајдар Е.Т. Чего ждать на финансовых рынках в ближайшее время?, *Открытая политика*,
Февраль 1998, № 2.
38. Гајдар Е.Т. [Тактика реформ и уровень государственной нагрузки на экономику](#), *Вопросы экономики*,
1998, № 4.
39. Гајдар Е.Т. Я убежден, что страна не обречена на выбор между Зюгановым, Лебедем и Лужковым, *Новое время*, Май 1998, №20.

40. Гајдар Е.Т. Мы как всегда в критической точке, *Открытая политика*, Июнь 1998, № 6.

41. Гајдар Е.Т. Детские болезни постсоциализма, *Новое время*, Июнь 1998, № 23.

42. Гајдар Е.Т. О политическом положении в стране, работе и задачах партии, *Открытая политика*, Июль-август 1998, № 7-8(32).

43. Гајдар Е.Т. Откат, *Открытая политика*, 1998, № 9/10.

44. Гајдар Е.Т. В «окно возможностей» влезать тяжело, *Новое время*, Ноябрь 1998, № 46.

45. Гајдар Е.Т. Стратегия XXI века: Европейский выбор России, *Открытая политика*, Январь-февраль 1999, № 35.

46. Yegor Gaidar [Pace of Disinflation and The Development of Budget Crisis in Post-Socialist Economies](#), *Zagreb Journal of Economics*, 1999, № 4.

47. Гајдар Е.Т. К чему приводит попытка «корректировки курса», *Новое время*, Май 1999, № 21.

48. Yegor Gaidar [Lessons of the Russian Crisis for Transition Economies](#), *Finance and Development*, Vol 36 № 2.

49. Гајдар Е.Т. Избавление от иллюзий и заблуждений – первый шаг к выздоровлению, *Человек и труд*

, 1999, № 11.

50. Гајдар Е.Т. После социализма, *Открытая политика*, Ноябрь-декабрь 1999, № 11-12.

51. Гајдар Е.Т. После социализма, *Открытая политика*, Январь-февраль 2000, № 1-2.

52. Yegor Gaidar [A Political Decision](#) , *Comparative economic studies*, XLIV, хо. 4 (winter 2002), 31-35

53. Гајдар Е.Т. [Экономический рост и человеческий фактор](#) , *Вестник Европы*, 2003, № 9.

54. Гајдар Е.Т. [I. Богатые и бедные. II. История пенсий](#) , *Вестник Европы*, 2003, № 10.

55. Гајдар Е.Т. [Образованные и здоровые. Как менялась организация систем финансирования образования и здравоохранения в Европе и США](#) , *Вестник Европы* , 2004, №11.

56. Гајдар Е.Т. [Государственная нагрузка на экономику](#) , *Вопросы экономики*, 2004, №9.

57. Гајдар Е.Т. [Социально-экономический прогресс и трансформация системы комплектования вооруженных сил](#) , *Мировая экономика и международные отношения* , 2004, No 8.

58. Гајдар Е.Т., Мау В.А. [Марксизм: между научной теорией и "светской религией" \(либеральная апология\)](#) , *Вопросы экономики*, 2004№№ 5-6.

59. Гајдар Е.Т. [Новый вызов для России](#) , *Форбс*, 2005, №2.
60. Гајдар Е.Т. [Экономический рост: Постсоветская история](#) , *Ведомости* 20.01.2005.
61. Гајдар Е.Т. [Сотворение Европы](#) , *Вестник Европы*, 2005, № 13-14.
62. Гајдар Е.Т. [Новый вызов для России](#) , *Форбс* №2 2005.
63. Гајдар Е.Т. [Экономический рост: Постсоветская история](#) , *Ведомости* 20.01.2005
64. Гајдар Е.Т. [Сотворение Европы](#) , *Вестник Европы*, 2005, № 13-14
65. Гајдар Е.Т. [Особость России. XI-XX вв.](#) , *Вестник Европы*, 2005, №1 5
66. Гајдар Е.Т. [Политическая экономия внешних шоков](#) , *Экономическая политика*, № 1, 2006.
67. Гајдар Е.Т. [Политическая экономия внешних шоков \(окончание\)](#) , *Экономическая политика* , № 2, 2006.
68. Гајдар Е.Т. [Российские финансы: что за горизонтом?](#) , *Экономическая политика*, № 1, 2007.

69. Гајдар Е.Т. [Мировая экономическая конъюнктура и Россия](#) *Экономическая политика*, № 1, 2008.
70. Гајдар Е.Т. [Головокружение от успехов](#), *Экономическая политика*, № 3, 2008.
71. Гајдар Е.Т. [Россия и мировой экономический кризис](#), *Вестник Европы*, 2008, № 22-23
72. Гајдар Е.Т. [Третий мир и третий центр](#), *Вестник Европы*, 2008, № 24
73. Гајдар Е.Т. [Мировой экономический кризис: последствия для российской политики](#), *Экономическая политика*, № 3, 2009.
74. Гајдар Е.Т. [Очерки смутных времен](#), *Вестник Европы*, 2009, № 25
75. Гајдар Е.Т. [Мировой экономический кризис: последствия для российской политики](#)
// *Экономическая политика*, № 4, 2009.